

Üniversitelerde Bilim Tarihi ve Bilim Felsefesi Zorunlu Okutulmalı

Üniversitelerin yeniden kendilerine dönmeleri, gerçek bilim şevki ve bilinci ile donatılması için bilimi sevmeleri gerekir. Bilimi sevmek için de bilimin tarihini, bilimin toplum için önemini ve bunun altyapısını kavramaları gerekir. Bu da bilim tarihi, bilim felsefesi, etik ve kültür tarihi ile sağlanabilir.

Konfüçyüs'ün "karanlığa küfür edeceğine bir mum da sen yak" anlayışına uygun olarak "üniversiteler elden gidiyor" yakınmalarından daha çok, öncelikle üniversitelilik bilincinin ülkemizde yaygınlaşmasını sağlamak zorundayız. Akademisyenin yeri ve üniversitelerin bilim ve teknoloji üretmek Türkiye'yi çağdaş medeniyetler seviyesine çıkarabilmesinin biricik yolu, kendi sürdürülebilirliğini sağlamasına bağlı. Bu anlayışla, doğrudan alanım olmamakla birlikte, bilim tarihinin mutlaka okutulması gerektiğini savunuyorum. 30 Nisan 2005 Cumartesi günü Ankara'da "Bilim ve Bilimsel Felsefe Çevresi" daveti üzerine "Üniversitelerde Bilim Tarihi ve Felsefesinin Öğretilmesinin Gerekliliği" konusunda verdiğim söyleşide, bu konuda kamuoyunun yeterince oluşturulamadığı ve bilgilendirilemediği vurgulandı.

NEDEN BİLİM TARİHİ

Üniversitelerin eğitim ve öğretimdeki en büyük görevi, iletişim çağında öğrencilere bilgiyi yüklemek değil, bilgiye nasıl ulaşılacağını ve bilgiyi nasıl yaşama dönüştürebileceğini öğretmektir. Bilgiye ulaşmanın yolları metodolojiye bağlı olup, bunun için üniversite atmosferi en önemli geleneği oluşturur. Maalesef ülkemiz üniversiteleri, bölgemizde esen soğuk rüzgârların etkisine kapılarak evrensel üniversitelilik değerleri yerine, yerel değer yargılarının etkisinden kendini kurtaramamış gözükmektedir.

Üniversitelerde bilim tarihi, bilim felsefesi, uygarlık tarihi gibi akademisyen olacak adaylara bir bütün olarak öğretilmesi gereken alanlar; bilinçli veya bilinçsiz davranışlarla üniversite ortamından uzak tutulmuştur.

Üniversitelerin olmazsa olmazı olan sorgulama ve eleştirel bakış; ne yazık ki son 20 küsur yılda mezun olan bir çok Yüksek Lisans ve Doktora Öğrencisi tarafından nerdeyse hiç tanınmıyor. Bunların bir kısmı, bugün öğretim üyesi olarak ders de vermektedir. Üniversite gibi felsefi tartışma ve kritik etme temeline dayalı aydınlanmış, geçmişini bilen ve geleceğe ufuk açması gereken akademisyenlik; salt derse girip çıkma anlayışına indirgenmiş ve hızla ivme kaybetmeye devam etmektedir.

DERSLER ZORUNLU OLMALI

Üniversitelerin yeniden kendilerine dönmeleri, gerçek bilim şevki ve bilinci ile donatılması için bilimi sevmeleri gerekir. Bilimi sevmek için de bilimin tarihini, bilimin toplum için önemini ve bunun altyapısını kavramaları gerekir. Bu da bilim tarihi, bilim felsefesi, etik ve kültür tarihi ile sağlanabilir.

Bilimi, bilimin geçmişten günümüze geçirdiği aşamaları bilmeden, geleceğe köprü oluşturması zordur. Bunu en iyi ünlü fizikçi Isaac Newton, 'Daha ileriye görebildiysem, bunu omuzlarımdan baktığım devlere borçluyum' ifadesi ile belirtmiştir.

Üniversitelerde özellikle de Ar-Gör kadrolarındaki yardımcı öğretim görevlilerinin mutlaka bilim hayatına iyi hazırlanması gerekir. Mutlaka ve mutlaka bütün bilim dalarında bilim tarihi ve bilim etiği konularının işlenmesi gerekir. Yarının bilim adamları bilimsel nosyonu çok boyutlu olarak algılamaları için bu tür dersler zorunlu olmalı. Bilimsel düşüncenin tarihi, insanın geçirdiği evreler eleştirel ve sorgulayıcı bir göz ile işlenmeli.

Bazı birimlerde bu dersin değişik adlarda işlendiği bilinmektedir. Ancak yetersiz olduğu da bir gerçek. Üniversiteler bilim tarihi derslerini müfredatlarına almalı. Ülkemizde Ankara ve İstanbul üniversitelerinin bilim tarihi bölümleri bulunmakta.

BİLİM TARİHİ ÖZEL SAYISI

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Bilim Etiği ve Bilim Tarihi adlı bir dersi müfredatına aldılar. Sevgili hocalarım Prof. Dr. Berna Arda, Prof. Dr. Esin Kahya, Yrd. Doç. Dr. Tamay Başağaç Gül tarafından hazırlanan ve Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü tarafından doktora öğrencilerine ders olarak okutulan aynı adlı ders kitabı, bildiğim kadarıyla Türkiye'de bir ilktir.

Bu çerçevede bilim tarihi ve felsefesinin benimsetilmesi için benim ve sayın Prof. Dr. Yaman Örs hocanın eşgüdümünde "Üniversite ve Toplum" Dergisine "Bilim Tarihi Özel Sayısı" çıkarıldı, destek olan hocalarımızın makaleleri <http://www.universite-toplum.org/> ortamında Bilim Tarihi özel sayısı olarak yayımlanıyor.

Bu sayıda aşağıdaki konular işlendi.

Neden Bilim Tarihi Özel Sayısı Çıkarıldı? Bilim Tarihi: Tarih Mi, Bilim Mi, Felsefe Mi? Bilim-Bilim Tarihi, Felsefe -Felsefe Tarihi İlişkisi

Bilim Tarihi Nasıl Yazılmamalı? Bilim Tarihi Düşüncesi. Toplum Bağlamında Bilim, Bilgi Sosyolojisi Bağlamında Bilim Tarihi. Matematiğin Kısa Bir Tarihi. Kimyanın Tarihi (Kuşbakışı Kimya). Dış hekimliği Biliminin Doğusu. Bilim Tarihi İçinde Tarım Tarihinin Yeri ve Önemi. Cumhuriyet Döneminde Bilim Tarihi (Cumhuriyet ve Bilim). Üniversitelerimizin Bilim Tarihimizdeki Yeri

EK SAYILARA GEREKSİNİM VAR

Bilim Tarihi, konusu itibarı ile çok değişik disiplinleri ilgilendirmekte olup, bu anlamda bu tür girişimlerin de daha çok sayıda kişinin katılımına gereksinimi bulunmaktadır. Bilim tarihi özel sayı II, III ve IV'ü de çıkarmayı düşünüyoruz. Başta Siyaset, İktisat, Tıp, Biyoloji, Mühendislik, Teknoloji, Çevre ve Ekoloji Tarihi konuları olmak üzere her alandan kendi özgül tarihlerini sunan kişiler olursa onların da katkılarına almak çok yararlı olacaktır.

Ayrıca bu konularda tanıdık hocalarımızın adreslerini sunarsanız, kendileriyle de görüşürüz. Bilim tarihinin diğer ilgili alanlarında yazmak isteyen araştırmacıların makalelerini okuyucuyla buluşturmaktan büyük mutluluk duyarız. İleride bunların kitaplaştırılması da, tabii apayrı bir önem arz edecektir.

Ayrıca bilim etiği konusunda da ayrı bir ekin hazırlanması gerekmektedir. Ülkemiz üniversitelerinde mutlaka bilim etiği de derinlemesine öğretilmelidir.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı tarafından Haziran 2005 tarihinde güncelleştirilen Bilim tarihi sitesi çok sayıda kaynağı ve bilgiyi sunmak bakımından büyük bir önem arz etmektedir. <http://www.bilimtarihi.org>

Ayrıca sevgili hocam Prof. Metin Özata'nın titizlikle hazırladığı ve bir kopyasını da bana iletmiş Umay Yayın evi tarafından basılan "Atatürk, Bilim ve Üniversite" adlı kitabı mutlaka okunması gereken bir Cumhuriyet Üniversiteleri Tarihi niteliğindedir.

Sonuç olarak, ülkemizin aydınlık geleceği için üniversitelerimizin üzerine serilmiş ölü toprağını atmalı. Üniversiteler daha coşkulu olmalı ki, ortama gelen öğrenciler de bu atmosferden etkilensin ve yarınlara daha umutla bakabilsin. Bugünkü tablo son derece kötümser olup, hiçbirimizin bu durumdan hoşnut olduğunu söyleyemem.

Prof. Dr. İbrahim Ortaş

Çukurova Üniversitesi. iortas@cu.edu.tr

[BU BELGENİN ANA SAYFASINA GECİS]

Garildi 1.0 [Aybim Bilgisayar Tic. Ltd.](#) tarafından hazırlanmıştır. Yorum ve Önerileriniz için : garildi@yore.com.tr